

DZIENNIK USTAW

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 15 kwietnia 2024 r.

Poz. 563

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾

z dnia 5 kwietnia 2024 r.

w sprawie wprowadzenia w 2024 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej „Programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie”

Na podstawie art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2023 r. poz. 1075) zarządza się, co następuje:

§ 1. W 2024 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wprowadza się „Program mający na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie”, który jest określony w załączniku do rozporządzenia.

§ 2. Program, o którym mowa w § 1, stosuje się od dnia 1 stycznia 2024 r.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: *C. Siekierski*

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. poz. 2706).

Załącznik do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
z dnia 5 kwietnia 2024 r. (Dz. U. poz. 563)

PROGRAM MAJĄCY NA CELU WCZESNE WYKRYCIE ZAKAŻEŃ WIRUSEM WYWOŁUJĄCYM
AFRYKAŃSKI POMÓR ŚWIŃ I POSZERZENIE WIEDZY NA TEMAT TEJ CHOROBY
ORAZ JEJ ZWALCZANIE

1. Identyfikacja programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie

Państwo członkowskie: Rzeczpospolita Polska

Choroba: afrykański pomór świń (African swine fever – ASF)

Okres realizacji: 1 stycznia – 31 grudnia 2024 r.

2. Dane historyczne dotyczące rozwoju epidemiologicznego afrykańskiego pomoru świń

W 2007 r. wirus afrykańskiego pomoru świń (ASF) rozprzestrzenił się z pierwotnego ogniska w Gruzji na terytorium Europy Wschodniej. Po wprowadzeniu wirusa ASF na kontynent europejski ta choroba rozprzestrzeniła się na terytorium Armenii, Azerbejdżanu oraz Federacji Rosyjskiej. W sierpniu 2012 r. ognisko tej choroby zostało stwierdzone w południowo-wschodniej części Ukrainy.

W czerwcu 2013 r. białoruskie władze weterynaryjne potwierdziły wykrycie ASF we wsi Czapuń w obwodzie grodzieńskim (170 km od granicy z Rzeczpospolitą Polską) oraz w Witebsku w północno-wschodniej części Białorusi (450 km od granicy z Rzeczpospolitą Polską). W styczniu 2014 r. na terytorium Litwy stwierdzono 2 ogniska wirusa ASF u dzików, natomiast w dniu 17 lutego 2014 r. potwierdzono pierwsze ognisko wirusa ASF u dzików na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W latach 2014–2023 na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej u dzików i świń stwierdzono odpowiednio:

- 1) w 2014 r. – 30 ognisk ASF u dzików i 2 ogniska ASF u świń;
- 2) w 2015 r. – 53 ogniska ASF u dzików i 1 ognisko ASF u świń;
- 3) w 2016 r. – 80 ognisk ASF u dzików i 20 ognisk ASF u świń;
- 4) w 2017 r. – 741 ognisk ASF u dzików i 81 ognisk ASF u świń;
- 5) w 2018 r. – 2443 ogniska ASF u dzików i 109 ognisk ASF u świń;
- 6) w 2019 r. – 2477 ognisk ASF u dzików i 48 ognisk ASF u świń;
- 7) w 2020 r. – 4156 ognisk ASF u dzików i 103 ogniska ASF u świń;
- 8) w 2021 r. – 3214 ognisk ASF u dzików i 124 ogniska ASF u świń;
- 9) w 2022 r. – 2113 ognisk ASF u dzików i 14 ognisk ASF u świń;
- 10) w 2023 r. – 2686 ognisk ASF u dzików i 30 ognisk ASF u świń.

Obecnie nadal istnieje duże prawdopodobieństwo dalszego rozprzestrzeniania się wirusa ASF, w szczególności wśród zwierząt wolno żyjących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Od 2011 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej są prowadzone badania laboratoryjne w kierunku ASF.

Badania te początkowo były prowadzone w pasie przygranicznym o szerokości 40 km (wzdłuż granicy północnej z obwodem królewieckim i granicy wschodniej z Litwą, Białorusią i Ukrainą) obejmującym części województw: warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, lubelskiego, mazowieckiego i podkarpackiego. Próbki były pobierane od padłych świń (na podstawie analizy ryzyka) oraz padłych i odstrzelonych dzików.

Od lipca 2013 r. na terytorium położonym w strefie I, a od października 2013 r. na terytorium położonym w strefach II i III badania laboratoryjne w kierunku ASF były prowadzone zgodnie z programem wprowadzonym rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 17 stycznia 2014 r. w sprawie wprowadzenia programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń oraz poszerzenie wiedzy na temat ryzyka wystąpienia tej choroby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 115).

W 2014 r. były kontynuowane badania w kierunku ASF zgodnie z programem wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie wprowadzenia w 2014 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej „Programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie” (Dz. U. poz. 996).

W kolejnych latach program był realizowany na podstawie:

- 1) rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 lutego 2015 r. w sprawie wprowadzenia w 2015 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej „Programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie” (Dz. U. poz. 316, z późn. zm.);
- 2) rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2016 r. w sprawie wprowadzenia w 2016 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej „Programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie” (Dz. U. poz. 70, z późn. zm.);
- 3) rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 marca 2017 r. w sprawie wprowadzenia w 2017 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej „Programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie” (Dz. U. poz. 625);
- 4) rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 stycznia 2018 r. w sprawie wprowadzenia w 2018 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej „Programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie” (Dz. U. poz. 316, z późn. zm.);

- 5) rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 marca 2019 r. w sprawie wprowadzenia w 2019 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej „Programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie” (Dz. U. poz. 598);
- 6) rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 lutego 2020 r. w sprawie wprowadzenia w 2020 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej „Programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie” (Dz. U. poz. 290);
- 7) rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 stycznia 2021 r. w sprawie wprowadzenia w 2021 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej „Programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie” (Dz. U. poz. 236);
- 8) rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 4 kwietnia 2022 r. w sprawie wprowadzenia w 2022 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej „Programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie” (Dz. U. poz. 844);
- 9) rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 marca 2023 r. w sprawie wprowadzenia w 2023 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej „Programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie” (Dz. U. poz. 517).

Liczba zbadanych zwierząt i liczba uzyskanych dodatnich wyników tych badań w ramach realizacji ww. programu w latach 2020–2022 zostały podane w ust. 6.2.

3. Opis programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie

Afrykański pomór świń jest chorobą umieszczoną w wykazie określonym w art. 5 ust. 1 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie przenośnych chorób zwierząt oraz zmieniającego i uchylającego niektóre akty w dziedzinie zdrowia zwierząt („Prawo o zdrowiu zwierząt”) (Dz. Urz. UE L 84 z 31.03.2016, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 2016/429”. W rozporządzeniu 2016/429 ustanowiono przepisy dotyczące zapobiegania chorobom przenoszonym się lub przenoszonym na zwierzęta lub ludzi oraz przepisy dotyczące zwalczania takich chorób, w tym zasady priorytetyzacji chorób umieszczonych w ww. wykazie, które stanowią przedmiot zainteresowania na poziomie Unii Europejskiej, oraz kategoryzacji tych chorób.

Zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2018/1882 z dnia 3 grudnia 2018 r. w sprawie stosowania niektórych przepisów dotyczących zapobiegania chorobom oraz ich zwalczania do kategorii chorób umieszczonych w wykazie oraz ustanawiającym wykaz gatunków i grup gatunków, z którymi wiąże się znaczne ryzyko rozprzestrzeniania się chorób umieszczonych w tym wykazie (Dz. Urz. UE L 308 z 04.12.2018, str. 21, z późn. zm.) afrykański pomór świń jest zaliczany do chorób kategorii A, tj. chorób umieszczonych w wykazie, które zwykle nie występują w Unii Europejskiej i po których wykryciu muszą zostać wprowadzone natychmiastowe środki likwidacji choroby, jakie zostały określone w art. 9 ust. 1 lit. a rozporządzenia 2016/429.

Zgodnie z art. 18 rozporządzenia 2016/429 państwa członkowskie zapewniają, aby podmioty oraz osoby fizyczne lub prawne niezwłocznie powiadamiały właściwy organ, jeżeli istnieją jakiegokolwiek powody, żeby podejrzewać występowanie u zwierząt choroby umieszczonej w wykazie, o której mowa w art. 9 ust. 1 lit. a rozporządzenia 2016/429, lub jeżeli występowanie takiej choroby zostało u zwierząt wykryte.

Program mający na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie, zwany dalej „programem”, przewiduje zastosowanie środków, których celem jest wzmocnienie ochrony terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i Unii Europejskiej przed ASF.

Program będzie realizowany w 2024 r. i stanowi kontynuację programu realizowanego na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 marca 2023 r. w sprawie wprowadzenia w 2023 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej „Programu mającego na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem wywołującym afrykański pomór świń i poszerzenie wiedzy na temat tej choroby oraz jej zwalczanie”.

Zgodnie z art. 41 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2023 r. poz. 1075) ASF należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej program jest wprowadzany w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw rolnictwa po zatwierdzeniu tego programu przez Komisję Europejską.

Zgodnie z dokumentem roboczym Komisji Europejskiej „Strategiczne podejście do zarządzania afrykańskim pomorem świń w UE” (SANTE/7113/2015-Rev-12) w programie wyznacza się możliwość finansowania działań mających na celu m.in.:

- 1) redukcję populacji dzików prowadzoną zarówno przez polowania, jak i odstrzał sanitarny;
- 2) usuwanie potencjalnych źródeł wirusa ASF ze środowiska przyrodniczego;
- 3) prowadzenie monitoringu aktywnego i pasywnego u dzików i świń;

- 4) działania lub inwestycje służące zapobieganiu, kontroli i zwalczaniu ASF u świń i dzikich zwierząt.

Ponadto w programie wskazuje się zasady i nakazy służące zwalczaniu afrykańskiego pomoru świń u dzików.

Szacowane ogólne koszty realizacji programu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w 2024 r. wyniosą 97 173 390,65 zł (21 835 167,02 euro). Z ogólnej sumy szacowanych kosztów programu Rzeczpospolita Polska będzie występowała do Komisji Europejskiej z wnioskiem o współfinansowanie programu ze środków Unii Europejskiej w odniesieniu do kosztów kwalifikowalnych w wysokości 17 205 770,66 zł (3 866 513,34 euro). Wszystkie szacunkowe koszty programu zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2024 z dnia 18 stycznia 2024 r. (Dz. U. poz. 122) w ramach limitu wydatków właściwych części budżetowych.

Finansowanie programu odbywa się ze środków budżetowych określonych w części 83 – w ramach limitów rezerw celowych przeznaczonych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz na realizację zadań ustawowych Inspekcji Weterynaryjnej oraz ze środków budżetowych określonych w części 85 – budżety wojewodów, dział 010 – rolnictwo i łowiectwo, rozdział 01022 – zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt i produktach pochodzenia zwierzęcego.

3.1. Cele programu

1. Głównymi celami programu mającymi doprowadzić do wzmocnienia ochrony terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i terytorium Unii Europejskiej przed rozprzestrzenieniem się wirusa ASF są:

- 1) wczesne wykrywanie ASF w populacji świń oraz dzików przez monitorowanie choroby;
- 2) kontrola występowania ASF w populacji świń i dzików na obszarach, na których stwierdzono wystąpienie choroby;
- 3) zapobieganie rozprzestrzenianiu się ASF w populacji świń i dzików na nowych obszarach Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Program obejmuje działania nakierowane na zwalczanie wirusa ASF oraz zapobieganie jego rozprzestrzenianiu się, w tym:

- 1) pobieranie próbek od martwych i żywych świń, dzików i świniodzików na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich transport i badania laboratoryjne w kierunku ASF;
- 2) zwrot w postaci ryczałtu kosztów pozyskiwania dzików w ramach odstrzału sanitarnego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

- 3) zwrot w postaci ryczałtu kosztów pozyskiwania dzików odstrzelonych w ramach polowania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem dorosłych samic dzików (powyżej 24. miesiąca życia);
- 4) poddanie ubojowi lub zabicie świń na obszarach objętych ograniczeniami I–III, o których mowa w ust. 3.2.4 – w przypadku wystąpienia ASF u dzików (na podstawie art. 44 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt);
- 5) działania powiatowego lekarza weterynarii – po otrzymaniu zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia ASF – przeprowadzane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z art. 42 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 6) przeprowadzanie przez powiatowego lekarza weterynarii kontroli gospodarstw w zakresie spełniania wymagań związanych z bioasekuracją na obszarach objętych ograniczeniami I–III oraz na obszarze wolnym;
- 7) zwrot kosztów transportu i unieszkodliwienia padłych dzików pozyskanych w ramach zorganizowanych przeszukiwań terenów znajdujących się na obszarach objętych ograniczeniami I–III, a także znalezionych na gruntach należących do osób fizycznych lub będących w ich posiadaniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 8) finansowanie unieszkodliwiania pozyskanych w ramach polowań lub odstrzałów sanitarnych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tusz dzików, wraz ze wszystkimi częściami ciała, w tym sierści i skóry, które nie mogą zostać zagospodarowane przez myśliwych;
- 9) wypłatę środków finansowych za zgłoszenie znalezienia zwłok dzików padłych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 10) wzmocnienie środków bioasekuracji na drogowych przejściach granicznych z Federacją Rosyjską, Białorusią i Ukrainą;
- 11) dofinansowanie odłowu dzików zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 8g albo art. 46 ust. 3 pkt 8h ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, a także uśmiercenia dzików, transportu i unieszkodliwiania zwłok odłowionych i uśmierconych dzików oraz obsługi i utrzymania w dobrym stanie technicznym odłowni żywołownych na obszarach objętych ograniczeniami I–III;
- 12) finansowanie budowy i umieszczenia w terenie odłowni żywołownych do odłowu dzików;
- 13) finansowanie usług pomocniczych przy zwalczaniu ASF u dzików oraz świń, w tym wykorzystanie bezzałogowych statków powietrznych lub fotopułapek służących do ustalania miejsc bytowania dzików;
- 14) dofinansowanie akcji poszukiwania padłych dzików organizowanych w ramach nakazów powiatowych lekarzy weterynarii oraz wojewódzkich centrów zarządzania kryzysowego;

- 15) prowadzenie przez Inspekcję Weterynaryjną:
- a) akcji, w ramach której społeczeństwo będzie informowane o zagrożeniach, jakie wynikają z dokarmiania dzików w związku z występowaniem ASF u dzików,
 - b) kampanii informacyjnej dla podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną związaną z produkcją żywności pochodzenia zwierzęcego i pasz, a także dla rolników, myśliwych, władz samorządowych, straży, inspekcji i innych służb oraz społeczeństwa – obejmującej rozpowszechnienie informacji o:
 - zagrożeniu ASF w taki sposób, aby te podmioty niezwłocznie zawiadamiały o podejrzeniu wystąpienia ASF zgodnie z art. 42 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, i sposobie zawiadamiania właściwych organów o podejrzeniu wystąpienia ASF,
 - objawach zakażenia wirusem ASF,
 - ryzyku, jakie niesie wprowadzanie produktów wieprzowych do gospodarstwa, w którym są utrzymywane świnie, w szczególności wprowadzanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej produktów pochodzenia wieprzowego spoza tego terytorium,
 - metodach bezpiecznego unieszkodliwiania padłych dzików lub dopuszczalnych sposobach zagospodarowania odstrzelonych dzików,
 - obowiązku zawiadamiania organów Inspekcji Weterynaryjnej o każdym przypadku znalezienia padłego dzika,
 - wymaganiach dotyczących bioasekuracji,
 - c) kampanii informacyjnej dla podmiotów świadczących usługi z zakresu przewozu osób, w tym operatorów portów lotniczych i portów morskich, oraz operatorów biur podróży i podmiotów świadczących usługi pocztowe i kurierskie – mającej na celu przekazanie wiedzy na temat ASF;
- 16) finansowanie pracy związanej z oględzinami tusz dzików oraz pobieraniem próbek do badań laboratoryjnych w kierunku ASF i ich wysyłką wykonywanej przez pracowników Inspekcji Weterynaryjnej w soboty lub dni ustawowo wolne od pracy;
- 17) finansowanie pracy związanej z wykonywaniem badań laboratoryjnych próbek w kierunku ASF wykonywanej przez pracowników zakładów higieny weterynaryjnej w soboty lub dni ustawowo wolne od pracy.

3.2. Realizacja programu

3.2.1. Realizacja programu przez właściwych terytorialnie powiatowych lekarzy weterynarii

3.2.2. Koordynacja realizacji programu przez wojewódzkich lekarzy weterynarii

Wojewódzcy lekarze weterynarii koordynują realizację programu, w szczególności działania podejmowane na pograniczu województw.

3.2.3. Obowiązki innych podmiotów opisanych w programie

- 1) hodowcy i producenci świń – przestrzeganie wymagań zawartych w rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 2023/594 z dnia 16 marca 2023 r. ustanawiającym środki szczególne w zakresie zwalczania chorób w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń oraz uchylającym rozporządzenie wykonawcze (UE) 2021/605 (Dz. Urz. UE L 79 z 17.03.2023, str. 65, z późn. zm.), zwanym dalej „rozporządzeniem 2023/594”, oraz w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 sierpnia 2021 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń (Dz. U. poz. 1485, z późn. zm.), uczestniczenie w spotkaniach szkoleniowych i aktualizowanie wiedzy na temat ASF, w tym zasad postępowania profilaktycznego oraz obowiązków posiadacza świń przy zwalczaniu tej choroby, zgłaszanie do powiatowego lekarza weterynarii miejsc utrzymywania świń i przemieszczenia świń zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 47 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, zgłaszanie podejrzenia wystąpienia chorób zakaźnych zgodnie z art. 42 ww. ustawy, zgłaszanie do powiatowego lekarza weterynarii padnięcia świni na terenach wymienionych w załączniku I do rozporządzenia 2023/594 zgodnie z § 16 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 sierpnia 2021 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń, zgłaszanie do powiatowego lekarza weterynarii zamiaru przeprowadzenia uboju świni na użytek własny na obszarach wymienionych w załączniku I do rozporządzenia 2023/594 zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 11a ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2023 r. poz. 872);
- 2) myśliwi, pracownicy parków narodowych, służb leśnych i członkowie doraźnych zgrupowań zadaniowych – przestrzeganie zasad bioasekuracji określonych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 stycznia 2020 r. w sprawie zasad bioasekuracji, jakie powinny być przestrzegane podczas polowania lub odstrzału sanitarnego oraz przy wykonywaniu czynności związanych z zagospodarowaniem zwierzęcia łownego z gatunku dzik (Dz. U. poz. 160), zgłaszanie powiatowym lekarzom weterynarii padłych dzików, prowadzenie odstrzałów sanitarnych dzików zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 45 lub art. 46 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;

- 3) inne podmioty wymienione w programie – przestrzeganie nakazów, zakazów i ograniczeń wprowadzonych zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 47 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

3.2.4. Podział terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na obszary według kryterium zagrożenia wystąpieniem wirusa ASF

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyróżnia się:

- 1) obszar objęty ograniczeniami I, który obejmuje powiaty lub części powiatów na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wymienione w części I załącznika I do rozporządzenia 2023/594;
- 2) obszar objęty ograniczeniami II, który obejmuje powiaty lub części powiatów na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wymienione w części II załącznika I do rozporządzenia 2023/594;
- 3) obszar objęty ograniczeniami III, który obejmuje powiaty lub części powiatów na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wymienione w części III załącznika I do rozporządzenia 2023/594.

Ponadto wyróżnia się obszar wolny, który obejmuje części terytorium Rzeczypospolitej Polskiej niewymienione w załączniku I do rozporządzenia 2023/594.

3.2.5. Kontrola stanu zdrowia świń i dzików oraz pobieranie próbek na obszarach, o których mowa w ust. 3.2.4

3.2.5.1. Obszary objęte ograniczeniami I–III

Na obszarach objętych ograniczeniami I–III stosuje się środki w zakresie zwalczania ASF zgodnie z przepisami zawartymi w rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) 2020/687 z dnia 17 grudnia 2019 r. uzupełniającym rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 w odniesieniu do przepisów dotyczących zapobiegania niektórym chorobom umieszczonym w wykazie oraz ich zwalczania (Dz. Urz. UE L 174 z 03.06.2020, str. 64, z późn. zm.), zwanym dalej „rozporządzeniem 2020/687”, oraz zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 47 ust. 1, art. 48a ust. 3 i art. 61 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, a także monitorowanie zdrowia świń i dzików.

W ramach programu posiadacze świń są obowiązani, uwzględniając § 6 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. poz. 344, z późn. zm.), do codziennego kontrolowania stanu zdrowia świń.

Zgodnie z art. 42 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt posiadacze świń są obowiązani do niezwłocznego zawiadomienia organu Inspekcji Weterynaryjnej albo najbliższego podmiotu świadczącego usługi z zakresu medycyny

weterynaryjnej, albo wójta, burmistrza lub prezydenta miasta o każdym przypadku podejrzenia wystąpienia ASF.

3.2.5.2. Na obszarach objętych ograniczeniami I–III obowiązują nakazy i zakazy określone dla tych obszarów w rozporządzeniu 2023/594 oraz w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 sierpnia 2021 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń.

3.2.5.3. Dopuszcza się przeprowadzenie uboju świń w gospodarstwach położonych na obszarach objętych ograniczeniami I–III w celu produkcji mięsa na użytek własny pod warunkiem spełnienia wymogów wynikających z § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 sierpnia 2021 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń.

W trakcie badania przedubojowego świń lub badania poubojowego mięsa pozyskanego w wyniku uboju świń w rzeźni urzędowy lekarz weterynarii zwraca uwagę na objawy kliniczne mogące wskazywać na zakażenie wirusem ASF.

3.2.5.4. W każdym przypadku zawiadomienia organu Inspekcji Weterynaryjnej przez posiadacza świń o padłej świni lub o podejrzeniu wystąpienia ASF jest przeprowadzane badanie kliniczne świń z pomiarem wewnętrznej ciepłoty ciała oraz badanie sekcyjne padłych świń znajdujących się w stadzie, a w razie konieczności są pobierane próbki do badań laboratoryjnych w kierunku ASF zgodnie z art. 3 rozporządzenia 2020/687.

3.2.5.5. Kontrole związane z możliwością przemieszczania przesyłek świń utrzymywanych na obszarach objętych ograniczeniami I–III są przeprowadzane w sposób określony w rozporządzeniu 2023/594.

3.2.5.6. Urzędowy lekarz weterynarii pobiera próbki do badań laboratoryjnych w kierunku ASF zgodnie z art. 3 ust. 2 rozporządzenia 2020/687, w szczególności od świń:

- 1) padłych, u których nie można wykluczyć zakażenia wirusem ASF;
- 2) wykazujących nietypowe objawy kliniczne, na podstawie których nie jest możliwe postawienie diagnozy;
- 3) mających:
 - a) objawy kliniczne wraz z gorączką lub
 - b) gorączkę i objawy zespołu krwotocznego;
- 4) poddanych ubojowi w celu produkcji mięsa na użytek własny, jeżeli istnieje podejrzenie wystąpienia afrykańskiego pomoru świń – zgodnie z § 3 ust. 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 sierpnia 2021 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń.

3.2.5.7. Powiatowy lekarz weterynarii pobiera próbki do badań laboratoryjnych w kierunku ASF zgodnie z art. 3 ust. 2 rozporządzenia 2020/687 od znalezionych martwych dzików, w tym ze zwłok dzików ulegających autolizie oraz od dzików zabitych w wypadkach komunikacyjnych, a także od każdego dzika odstrzelonego na obszarach objętych ograniczeniami I–III dostarczonego do położonego na tych obszarach punktu skupu dziczyzny lub zakładu obróbki dziczyzny, lub innego zakładu nadzorowanego przez organ Inspekcji Weterynaryjnej, w którym mogą być przechowywane tusze lub skóry dzików.

W przypadku odstrzelonych dzików niewykazujących żadnych objawów chorobowych dopuszcza się pobieranie próbek do badań laboratoryjnych w kierunku ASF przez myśliwych, którzy zostali przeszkoleni przez powiatowego lekarza weterynarii, z wykorzystaniem wytycznych i ulotek dostarczonych myśliwym oraz kołom łowieckim w sposób opisany w ust. 3.4.

3.2.5.8. Każdą tuszę dzika odstrzelonego na obszarach objętych ograniczeniami I–III znakuje się znakiem zawierającym:

- 1) kod województwa;
- 2) kod powiatu;
- 3) kolejny numer;
- 4) numer obwodu łowieckiego – jeżeli to możliwe.

3.2.5.9. Myśliwi, pracownicy Służby Leśnej i funkcjonariusze Straży Granicznej oraz osoby mające kontakt z martwymi dzikami mają obowiązek zgłoszenia organom Inspekcji Weterynaryjnej znalezienia zwłok dzików.

Dodatkowo na obszarach objętych ograniczeniami II i III myśliwi na piśmie przekazują właściwemu powiatowemu lekarzowi weterynarii informację o terminach planowanych polowań lub liczbie polowań planowanych w określonym czasie oraz o terminach dokonywania odstrzału sanitarnego lub liczbie odstrzałów sanitarnych w określonym czasie.

3.2.5.10.

1. Każdy odstrzelony dzik na obszarach objętych ograniczeniami II i III jest niezwłocznie dostarczany w całości, niewypatroszony, do położonego na tym samym obszarze, na którym został odstrzelony, punktu skupu dziczyzny lub zakładu obróbki dziczyzny, lub innego zakładu nadzorowanego przez organ Inspekcji Weterynaryjnej, w którym mogą być przechowywane tusze lub skóry dzików.

2. Każdy odstrzelony dzik na obszarze objętym ograniczeniami I jest niezwłocznie dostarczany do położonego na tym obszarze punktu skupu dziczyzny lub zakładów, o których mowa w pkt 1.

3. Za odstrzelone dziki inne niż dorosłe samice dzika, z wyłączeniem odstrzelonych w ramach odstrzału sanitarnego, dostarczone do punktu skupu lub zakładów, o których mowa w pkt 1, powiatowy lekarz weterynarii wypłaca dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego, lub dyrektorowi parku narodowego kwotę 350 zł brutto.

4. Kwota, o której mowa w pkt 3, obejmuje w szczególności zryczałtowane koszty:

- 1) polowania i bioasekuracji myśliwego podczas polowania obejmujące transport tuszy dzika w szczelnym pojemniku, dezynfekcji obuwia, ubioru oraz sprzętu używanego przy opuszczaniu łowiska;
- 2) pobrania próbek i transportu upolowanych dzików oraz dojazdu myśliwego na obszary objęte ograniczeniami I–III;
- 3) zakupu lub skonstruowania kontenerów chłodniczych i przetrzymywania w nich dzików;
- 4) unieszkodliwienia patrochów dzików.

5. Inspekcja Weterynaryjna finansuje poniesione koszty unieszkodliwienia tusz dzików, tj. wszystkich części ciała dzików, w tym sierści i skóry:

- 1) z dodatnim wynikiem badań laboratoryjnych w kierunku ASF oraz innych tusz przechowywanych razem z nimi w kontenerze chłodniczym;
- 2) odstrzelonych w ramach polowania, które nie zostaną zagospodarowane przez myśliwych;
- 3) odstrzelonych w ramach odstrzału sanitarnego, które nie zostaną zagospodarowane przez myśliwych – po odjęciu kosztów unieszkodliwienia patrochów, których uśredniony koszt w wysokości 23 zł brutto został przewidziany w ryczałcie za wykonanie odstrzału sanitarnego dzików, o którym mowa w przepisach o ochronie zdrowia zwierząt, w tym koszty transportu do przedsiębiorstwa lub zakładu zatwierdzonego zgodnie z art. 24 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 z dnia 21 października 2009 r. określającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego i produktów pochodnych, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1774/2002 (rozporządzenie o produktach ubocznych pochodzenia zwierzęcego) (Dz. Urz. UE L 300 z 14.11.2009, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1069/2009”.

W punktach skupu i zakładach, o których mowa w pkt 1, tusze, części ciała i skóry dzików przechowuje się w sposób zapobiegający bezpośredniemu kontaktowi nieprzebadanych tusz, części ciała i skór dzików z surowcami i innymi przedmiotami, które mogą spowodować rozprzestrzenianie się wirusa ASF.

6. Powiatowy lekarz weterynarii, dokonując przeglądu tusz odstrzelonych dzików, zwraca uwagę na zmiany chorobowe mogące wskazywać na zakażenie wirusem ASF.

7. Zgodnie z rozporządzeniem nr 1069/2009:

- 1) wszystkie znalezione zwłoki dzików,

- 2) wszystkie tusze odstrzelonych dzików, tj. wszystkie części ciała tych dzików, w tym sierść i skóra, w odniesieniu do których uzyskano dodatni wynik badania laboratoryjnego w kierunku ASF, a także pozostałe tusze przechowywane razem z tymi tuszami w kontenerze chłodniczym,
- 3) wszystkie tusze odstrzelonych dzików, tj. wszystkie części ciała tych dzików, w tym sierść i skóra, przed uzyskaniem wyniku badania laboratoryjnego w kierunku ASF,
- 4) wszystkie tusze dzików odstrzelonych w ramach polowania, tj. wszystkie części ciała tych dzików, w tym sierść i skóra, przed uzyskaniem wyniku badania laboratoryjnego w kierunku ASF,
- 5) wszystkie tusze dzików odstrzelonych w ramach odstrzału sanitarnego, tj. wszystkie części ciała tych dzików, w tym sierść i skóra, przed uzyskaniem wyniku badania laboratoryjnego w kierunku ASF albo niezagospodarowane przez myśliwych mimo uzyskania ujemnego wyniku tego badania – na obszarach objętych ograniczeniami I–III są kwalifikowane jako materiał kategorii 1 i podlegają usunięciu i przetworzeniu zgodnie z art. 12 rozporządzenia nr 1069/2009. W przypadku znalezionych zwłok dzików dopuszcza się zastosowanie odstępstw przewidzianych w art. 19 ust. 1 lit. b i c rozporządzenia nr 1069/2009.

8. Patrochy oraz tusze dzików odstrzelonych w ramach polowania, tj. wszystkie części ciała tych dzików, w tym sierść i skóra, z wyłączeniem treści przewodu pokarmowego, które nie zostaną zagospodarowane przez myśliwych po uzyskaniu ujemnych wyników badania laboratoryjnego w kierunku ASF, na obszarach objętych ograniczeniami I–III są kwalifikowane jako materiał kategorii 3 i podlegają usunięciu i przetworzeniu zgodnie z art. 14 rozporządzenia nr 1069/2009. Treść przewodu pokarmowego stanowi materiał kategorii 2 i podlega usunięciu i przetworzeniu zgodnie z art. 13 rozporządzenia nr 1069/2009.

9. Dzierżawcy, zarządcy obwodów łowieckich i dyrektorzy parków narodowych nie rzadziej niż raz na kwartał sprawdzają rzetelność dokumentowania przez myśliwych wykonywania polowań na dziki na obszarach objętych ograniczeniami I–III z uwzględnieniem pozyskania:

- 1) dorosłych samic dzików (powyżej 24. miesiąca życia),
- 2) przelatków dzika – osobno samic i samców,
- 3) dorosłych samców,
- 4) warchlaków

– oraz niezwłocznie informują powiatowego lekarza weterynarii o ujawnionych w tym zakresie nieprawidłowościach.

10. Powiatowy lekarz weterynarii weryfikuje nie rzadziej niż raz na kwartał liczbę dzików pozyskanych w ramach polowania zgłoszonych przez myśliwych z rzeczywistą liczbą tusz tych zwierząt znajdujących się w punktach skupu dziczyzny i innych miejscach ich czasowego przetrzymywania.

11. Powiatowy lekarz weterynarii prowadzi osobne zestawienia pozyskania tusz samic przelatek oraz dorosłych samic dzików na obszarze objętym ograniczeniami I obejmującym terytorium do 50 km od obszarów objętych ograniczeniami II lub III, na których występuje ASF u dzików.

12. Powiatowy lekarz weterynarii prowadzi dokumentację pozwalającą na ustalenie dnia upływu 12 miesięcy od dnia ustanowienia obszaru objętego ograniczeniami II. Ustanowienie obszaru objętego ograniczeniami III nie wpływa na ustalenie dnia upływu 12 miesięcy od dnia ustanowienia obszaru objętego ograniczeniami II, na którym wystąpił ASF u dzików.

3.2.5.11. Obszar wolny

Za odstrzelone dziki inne niż dorosłe samice dzika, z wyłączeniem odstrzelonych w ramach odstrzału sanitarnego, dostarczone do punktu skupu lub zakładu obróbki dziczyzny, lub innego zakładu nadzorowanego przez organ Inspekcji Weterynaryjnej, w którym mogą być przechowywane tusze lub skóry dzików, powiatowy lekarz weterynarii wypłaca dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego, lub dyrektorowi parku narodowego kwotę 350 zł brutto.

Ww. kwota obejmuje w szczególności zryczałtowane koszty:

- 1) polowania i bioasekuracji myśliwego podczas polowania obejmujące transport tuszy dzika w szczelnym pojemniku, dezynfekcji obuwia, ubioru oraz sprzętu używanego przy opuszczaniu łowiska;
- 2) pobierania próbek do badań laboratoryjnych w kierunku ASF od dzików wykazujących objawy kliniczne przed odstrzałem;
- 3) unieszkodliwienia tusz dzików, o których mowa w ppkt 2, tj. wszystkich części ciała odstrzelonych dzików, w tym sierści i skóry, w tym koszty transportu do przedsiębiorstwa lub zakładu zatwierdzonego zgodnie z art. 24 rozporządzenia nr 1069/2009.

Inspekcja Weterynaryjna finansuje poniesione koszty unieszkodliwienia tusz dzików odstrzelonych w ramach odstrzału sanitarnego, tj. wszystkich części ciała tych dzików, w tym sierści i skóry, które nie zostaną zagospodarowane przez myśliwych, z wyłączeniem kosztów unieszkodliwienia patrochów, których uśredniony koszt w wysokości 23 zł brutto został przewidziany w ryczałcie za wykonanie odstrzału sanitarnego dzików, o którym mowa w przepisach o ochronie zdrowia zwierząt.

Ww. koszty obejmują również transport do przedsiębiorstwa lub zakładu zatwierdzonego zgodnie z art. 24 rozporządzenia nr 1069/2009.

Niewypatroszone tusze dzików, tj. wszystkie części ciała tych dzików, w tym sierść i skóra, odstrzelonych w ramach odstrzału sanitarnego na obszarze wolnym, które nie zostaną zagospodarowane przez myśliwych, są kwalifikowane jako materiał kategorii 2 i podlegają usunięciu i przetworzeniu zgodnie z art. 13 rozporządzenia nr 1069/2009.

Zwłoki lub tusze dzików, tj. wszystkie części ciała tych dzików, w tym sierść i skóra, o których mowa w ust. 3.2.5.10 pkt 7 ppkt 1 i 2, są kwalifikowane na obszarze wolnym jako materiał kategorii 1 i podlegają usunięciu i przetworzeniu zgodnie z art. 12 rozporządzenia nr 1069/2009. W przypadku znalezionych zwłok dzików dopuszcza się zastosowanie odstępstw przewidzianych w art. 19 ust. 1 lit. b i c rozporządzenia nr 1069/2009.

W przypadku ubiegania się o zwrot w postaci ryczału kosztów pozyskiwania dzików w ramach odstrzału sanitarnego albo kosztów pozyskiwania dzików odstrzelonych w ramach polowania każdą tuszę odstrzelonego dzika, z wyłączeniem tusz dorosłych samic dzików (powyżej 24. miesiąca życia), znakuje się znakiem zawierającym:

- 1) kod województwa;
- 2) kod powiatu;
- 3) kolejny numer;
- 4) numer obwodu łowieckiego – jeżeli to możliwe.

3.2.5.12. Dzierżawcy, zarządcy obwodów łowieckich i dyrektorzy parków narodowych nie rzadziej niż raz na kwartał sprawdzają rzetelność dokumentowania przez myśliwych wykonywania polowań na obszarze wolnym z uwzględnieniem pozyskania:

- 1) dorosłych samic dzików (powyżej 24. miesiąca życia),
- 2) przelatków dzika – osobno samic i samców,
- 3) dorosłych samców,
- 4) warchlaków

– oraz niezwłocznie informują powiatowego lekarza weterynarii o ujawnionych w tym zakresie nieprawidłowościach.

Powiatowy lekarz weterynarii weryfikuje nie rzadziej niż raz na kwartał liczbę samic przelatków dzika pozyskanych w ramach polowań zgłoszonych przez myśliwych z rzeczywistą liczbą tusz tych zwierząt znajdujących się w punktach skupu dziczyzny i innych miejscach ich czasowego przetrzymywania.

Powiatowy lekarz weterynarii prowadzi osobne zestawienia pozyskania tusz samic przelatek oraz dorosłych samic dzików na obszarze wolnym obejmującym teren do 50 km od obszarów objętych ograniczeniami II lub III, na których występuje ASF u dzików.

3.2.5.13. Na obszarze wolnym próbki do badań laboratoryjnych w kierunku ASF są pobierane przez powiatowego lekarza weterynarii od:

- 1) świń – po otrzymaniu zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia ASF w gospodarstwie zgodnie z art. 42 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt; w celu potwierdzenia lub wykluczenia wystąpienia ASF w gospodarstwie próbki do badań laboratoryjnych pobiera się na zasadach określonych w art. 3 ust. 2 rozporządzenia 2020/687;

- 2) każdego znalezionej martwego dzika, w tym ze zwłok dzików ulegających autolizie oraz dzików zabitych w wypadkach komunikacyjnych, i z każdego odstrzelonego dzika wykazującego przed odstrzałem objawy kliniczne wskazujące na możliwość zakażenia wirusem ASF.

W przypadku podejrzenia wystąpienia ASF w gospodarstwie stosuje się przepisy rozporządzenia 2020/687 oraz § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 maja 2015 r. w sprawie zwalczania afrykańskiego pomoru świń (Dz. U. poz. 754).

3.2.5.14. Wojewódzki lekarz weterynarii prowadzi dokumentację pozwalającą na ustalenie terenu o szerokości 50 km graniczącego z obszarami objętymi ograniczeniami II lub III, na których występuje ASF u dzików. Ten teren obejmuje również gminy, których minimum 51 % obszaru jest położone w pasie 50 km od granicy z obszarami objętymi ograniczeniami II lub III. Samice przelatki dzików pozyskane na obszarze wolnym stanowiącym część 50 km tego terenu umieszcza się w tej dokumentacji oddzielnie.

3.2.5.15. Kontrolę gospodarstw utrzymujących świnię obejmującą wymagania bioasekuracji na obszarze wolnym przeprowadza się co najmniej raz w roku.

3.2.6. Rodzaj próbek pobieranych do badań laboratoryjnych w kierunku ASF, przesyłanie próbek do badań laboratoryjnych w kierunku ASF oraz wykonywanie badań laboratoryjnych

Zasady przeprowadzania badań laboratoryjnych w kierunku ASF są określone w art. 3 ust. 2 rozporządzenia 2020/687.

Od żywych świń i odstrzelonych dzików do badania laboratoryjnego w kierunku ASF pobiera się próbki krwi, a od padłych lub poddanych ubojowi świń i znalezionych martwych dzików – narządy wewnętrzne, w szczególności: migdałki, węzły chłonne (żołądkowe, wątrobowe, podżuchwowe, zagardłowe), śledzionę, nerki, tkankę płucną, szpik kostny lub – jeżeli to możliwe – krew. W przypadku zwłok dzików ulegających autolizie do badania laboratoryjnego w kierunku ASF pobiera się kość długą lub mostek.

Próbki pobrane od żywych, padłych lub poddanych ubojowi świń bada się metodą PCR, a gdy wynik badania laboratoryjnego przeprowadzonego metodą PCR jest dodatni, przeprowadza się również badanie metodą ELISA. W przypadku gdy podejrzewa się, że w stadzie są świnię chronicznie zakażone wirusem ASF, próbki bada się metodą ELISA.

Próbki pobrane od świń:

- 1) w ognisku ASF – wyznaczonym zgodnie z § 4 ust. 1,
- 2) w gospodarstwach kontaktowych – zgodnie z § 6 ust. 2,
- 3) zgodnie z § 10 ust. 1 pkt 2 i § 12 ust. 4 pkt 2

– rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 maja 2015 r. w sprawie zwalczania afrykańskiego pomoru świń bada się metodą PCR oraz metodą ELISA.

Na obszarach objętych ograniczeniami II i III próbki pobrane od martwych lub odstrzelonych dzików bada się metodą PCR, a pobraną próbkę krwi – metodą ELISA.

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej położonym poza obszarami objętymi ograniczeniami II i III martwe oraz odstrzelone dziki bada się metodą PCR.

Próbki pobrane od dzików odłowionych i uśmierconych na obszarach objętych ograniczeniami II i III bada się metodą PCR oraz metodą ELISA. Próbki pobrane od dzików odłowionych i uśmierconych poza obszarami objętymi ograniczeniami II i III bada się metodą PCR.

W przypadku podejrzenia uzyskania fałszywie dodatniego lub uzyskania wątpliwego wyniku badania metodą ELISA przeprowadza się badanie serologiczne potwierdzające metodą IB lub IPT.

Wszystkie badania laboratoryjne w kierunku ASF przeprowadzane w ramach programu są wykonywane w laboratoriach wyznaczonych przez Głównego Lekarza Weterynarii zgodnie z art. 25 ust. 3 i 5 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 12).

Powiatowy lekarz weterynarii może sfinansować koszty pracy wykonywanej w soboty lub dni ustawowo wolne od pracy, w tym oględzin tusz dzików w punktach przechowywania tusz dzików odstrzelonych na obszarach objętych ograniczeniami I–III, a także pobierania próbek do badań laboratoryjnych w kierunku ASF, ich przygotowania i wysyłki przez pracowników Inspekcji Weterynaryjnej w wysokości 50 zł brutto za godzinę. Kwota ta stanowi pokrycie kosztów wykonania ww. czynności poza godzinami pracy w soboty lub dni ustawowo wolne od pracy w wymiarze nie większym niż 6 godzin dziennie. Zwrot kosztów dojazdu do miejsca wykonywania czynności jest pokrywany z budżetu państwa zgodnie z przepisami odrębnymi.

Wojewódzki lekarz weterynarii może sfinansować koszty pracy związanej z badaniem laboratoryjnym próbek w kierunku ASF wykonywanej przez pracowników zakładów higieny weterynaryjnej w soboty lub dni ustawowo wolne od pracy w wysokości 50 zł brutto za godzinę w wymiarze nie większym niż 6 godzin dziennie.

3.2.7. Inne działania podejmowane w związku z zagrożeniem wystąpienia lub wystąpieniem ASF u dzików

1. Po stwierdzeniu ASF u dzika powiatowy lekarz weterynarii stosuje środki w zakresie zwalczania ASF zgodnie z przepisami zawartymi w rozporządzeniu 2020/687 oraz zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 47 ust. 1, art. 48a ust. 3 i art. 61 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

2. W gospodarstwach położonych w wyznaczonym obszarze o promieniu 10 km wokół stwierdzonego ogniska ASF u dzika powiatowy lekarz weterynarii może:

- 1) przeprowadzić badanie kliniczne świń;
- 2) dokonać indywidualnego oznakowania świń;

- 3) pobrać od świń próbki do badań laboratoryjnych w kierunku ASF;
- 4) zastosować nakazy i zakazy zgodnie z art. 44 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

3. W przypadku zagrożenia wystąpienia lub wystąpienia ASF u dzików powiatowy lekarz weterynarii lub wojewoda mogą:

- 1) zarządzić zorganizowane poszukiwanie padłych dzików;
- 2) zarządzić odstrzał sanitarny dzików po wykonaniu analizy ryzyka;
- 3) nakazać odłów dzików w celu ich uśmiercenia.

3.3. Wzmocnienie środków bioasekuracji na drogowych przejściach granicznych z Federacją Rosyjską, Białorusią i Ukrainą

Na drogowych przejściach granicznych z Federacją Rosyjską, Białorusią i Ukrainą podejmuje się następujące środki bioasekuracji:

- 1) wyłożenie mat dezynfekcyjnych, a także stałe utrzymywanie tych mat w stanie zapewniającym skuteczne działanie środka dezynfekcyjnego lub zastosowanie innych urządzeń do dezynfekcji pojazdów – jeżeli jest to konieczne;
- 2) kontrolę pustych środków transportu przeznaczonych do przewozu zwierząt zgodnie z art. 44 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych przeprowadzanych w celu zapewnienia stosowania prawa żywnościowego i paszowego oraz zasad dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin i środków ochrony roślin, zmieniającego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001, (WE) nr 396/2005, (WE) nr 1069/2009, (WE) nr 1107/2009, (UE) nr 1151/2012, (UE) nr 652/2014, (UE) 2016/429 i (UE) 2016/2031, rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005 i (WE) nr 1099/2009 oraz dyrektywy Rady 98/58/WE, 1999/74/WE, 2007/43/WE, 2008/119/WE i 2008/120/WE, oraz uchylającego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 854/2004 i (WE) nr 882/2004, dyrektywy Rady 89/608/EWG, 89/662/EWG, 90/425/EWG, 91/496/EWG, 96/23/WE, 96/93/WE i 97/78/WE oraz decyzję Rady 92/438/EWG (rozporządzenie w sprawie kontroli urzędowych) (Dz. Urz. UE L 95 z 07.04.2017, str. 1, z późn. zm.) – w każdym przypadku gdy są powody, aby uważać, że wprowadzenie tych środków transportu na terytorium Unii Europejskiej może wiązać się z ryzykiem dla zdrowia ludzi lub zwierząt.

3.4. Przeprowadzenie przez Inspekcję Weterynaryjną kampanii informacyjnej

1. W ramach realizacji programu publikuje się ulotki:

- 1) dla rolników i podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną związaną z produkcją żywności pochodzenia zwierzęcego i pasz – zawierające informacje o:
 - a) ASF i jego objawach,
 - b) sposobie rozprzestrzeniania się ASF,

- c) postępowaniu posiadacza zwierząt w przypadku podejrzenia wystąpienia lub wystąpienia ASF,
 - d) przysługujących odszkodowaniach za świnie poddane ubojowi, zabite lub padłe w wyniku zastosowania zabiegów nakazanych przez organy Inspekcji Weterynaryjnej,
 - e) zasadach bioasekuracji,
 - f) zakazie karmienia świń odpadami gastronomicznymi,
 - g) unieszkodliwianiu zwłok świń oraz zasadach przeprowadzania oczyszczania i odkażania w gospodarstwach;
- 2) dla myśliwych – zawierające informacje o:
- a) ASF i jego objawach,
 - b) sposobie postępowania myśliwego z tuzą dzika po polowaniu lub odstrzale sanitarnym, w tym o sposobie pobierania próbek do badań laboratoryjnych w kierunku ASF od odstrzelonych dzików niewykazujących przed odstrzałem żadnych objawów klinicznych,
 - c) zabezpieczeniu środków transportu przeznaczonych do transportu odstrzelonych dzików w sposób minimalizujący ryzyko rozprzestrzenienia się wirusa ASF,
 - d) wymaganiach bioasekuracji, jakie powinny być przestrzegane podczas polowania lub odstrzału sanitarnego oraz przy wykonywaniu czynności związanych z zagospodarowaniem zwierzęcia łownego z gatunku dzik,
 - e) zagrożeniach wynikających z dokarmiania dzików w związku z występowaniem ASF u dzików.

Dystrybucja ulotek odbywa się za pośrednictwem organów Inspekcji Weterynaryjnej. Ulotki kolportuje się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej podczas przeprowadzanych kontroli podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną związaną z produkcją żywności pochodzenia zwierzęcego i pasz oraz kontroli posiadaczy świń (w ramach m.in. wizyt w stadach, w których są utrzymywane świnie). Dodatkowo ulotki rozpowszechnia się wśród myśliwych, w kołach łowieckich, wśród sołtysów, wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast. Informacje o istniejącym zagrożeniu są przekazywane również przez media w postaci m.in. audycji informacyjnych, w których przekazuje się informacje na temat ASF oraz ewentualnych dróg rozprzestrzeniania ASF, a także informacje o postępowaniu w przypadku podejrzenia wystąpienia lub wystąpienia ASF, bioasekuracji w gospodarstwie, zakazie karmienia świń odpadami gastronomicznymi, właściwym zagospodarowaniu zwłok świń oraz postępowaniu z tuzami odstrzelonych dzików i zasadach polowań oraz odstrzału sanitarnego.

2. W ramach programu Inspekcja Weterynaryjna przeprowadza akcję informacyjną dla:

- 1) podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną związaną z produkcją żywności pochodzenia zwierzęcego i pasz oraz z transportem świń, a także dla rolników i myśliwych oraz innych służb i inspekcji;

- 2) podmiotów świadczących usługi z zakresu przewozu osób, w tym operatorów portów lotniczych i portów morskich, oraz operatorów biur podróży i podmiotów świadczących usługi pocztowe i kurierskie.

Celem kampanii informacyjnej jest przekazanie wiedzy o ASF. Tematyka kampanii informacyjnej obejmuje informacje dotyczące m.in.: objawów ASF, zgłaszania podejrzenia wystąpienia ASF, postępowania po zgłoszeniu podejrzenia wystąpienia ASF, zasad wypłacania odszkodowań, zasad bioasekuracji w gospodarstwie oraz zasad postępowania myśliwego biorącego udział w polowaniu, mających na celu zapobieżenie rozprzestrzenianiu się wirusa ASF, zakazu karmienia świń odpadami gastronomicznymi i zagospodarowania zwłok padłych świń oraz zasad wwożenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej żywności zawierającej produkty pochodzenia zwierzęcego.

Kampanię informacyjną realizuje się w szczególności przez:

- 1) kolportowanie informacji o zagrożeniach wynikających z ASF, w tym z dokarmiania dzików, i drogach przenoszenia się wirusa ASF;
- 2) współpracę z mediami w zakresie informowania o ASF;
- 3) publikowanie informacji dotyczących ASF na stronach internetowych Inspekcji Weterynaryjnej.

3.5. Odstrzał sanitarny dzików

1. Zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 8 i art. 46 ust. 3 pkt 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt powiatowy lekarz weterynarii albo wojewoda może nakazać dzierżawcom lub zarządcom obwodów łowieckich wykonanie odstrzału sanitarnego dzików.

Zgodnie z art. 47a ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336, z późn. zm.), lub ich otulinach w rozumieniu tej ustawy powiatowy lekarz weterynarii albo wojewoda nakazuje Polskiemu Związkowi Łowieckiemu (PZŁ) wykonanie odstrzału sanitarnego dzików.

2. Wysokość stawek wypłacanych za dzika odstrzelonego w ramach odstrzału sanitarnego jest określona w przepisach wydanych na podstawie art. 47a ust. 6 pkt 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

3. Dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego, na wniosek zainteresowanego podmiotu, dopuszczają do wykonania odstrzału sanitarnego dzików każdego myśliwego będącego członkiem koła łowieckiego.

4. Dzierżawcy, zarządcy obwodów łowieckich i dyrektorzy parków narodowych nie rzadziej niż raz na kwartał sprawdzają rzetelność dokumentowania przez myśliwych wykonywania odstrzału sanitarnego na obszarach objętych ograniczeniami I–III i na obszarze wolnym oraz niezwłocznie informują powiatowego lekarza weterynarii o ujawnionych w tym zakresie nieprawidłowościach.

5. Powiatowy lekarz weterynarii weryfikuje nie rzadziej niż raz na kwartał liczbę dzików odstrzelonych w ramach odstrzału sanitarnego zgłaszanych przez myśliwych z liczbą tusz tych zwierząt znajdujących się w punktach skupu dziczyzny i innych miejscach ich czasowego przetrzymywania na obszarach objętych ograniczeniami I–III i na obszarze wolnym, w szczególności z dokumentacją wejść do łowiska i wyjść z łowiska oraz dokumentacją dotyczącą obrotu tuszami dzików prowadzonego przez zarządcę lub dzierżawcę obwodu łowieckiego, a także – jeżeli to możliwe – z badaniami tych tusz na włośnię i dokumentacją dotyczącą unieszkodliwienia tych zwłok.

3.6. Zgłaszanie znalezienia zwłok padłych dzików

1. Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej myśliwi, pracownicy parków narodowych oraz pracownicy Służby Leśnej mogą samodzielnie prowadzić poszukiwanie padłych dzików. W przypadku zgłoszenia organom Inspekcji Weterynaryjnej znalezienia zwłok dzika innych niż dzika zabitego w wypadku komunikacyjnym, od którego jest możliwe pobranie próbek do badań laboratoryjnych, powiatowy lekarz weterynarii wypłaca dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego, lub dyrektorowi parku narodowego, lub zarządcy lasów miejskich kwotę 200 zł brutto.

Osoba dokonująca zgłoszenia osobiście wskazuje miejsce, w którym znajdują się zwłoki dzika, lub przekazuje informacje umożliwiające odnalezienie tych zwłok.

2. Wypłata środków wskazanych w pkt 1 nie przysługuje w przypadku zgłoszenia organom Inspekcji Weterynaryjnej znalezienia zwłok dzika w ramach zorganizowanych poszukiwań zwłok dzików opisanych w ust. 3.10.

3.7. Bezpieczne usuwanie zwłok padłych dzików

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zwłoki padłych dzików muszą być bezpiecznie usuwane.

1. Na obszarach objętych ograniczeniami I–III powiatowy lekarz weterynarii może finansować bezpieczne usunięcie zwłok padłych dzików w przypadku zorganizowanych poszukiwań zwłok dzików opisanych w ust. 3.10. Finansowanie obejmuje koszty dojazdu na miejsce znalezienia zwłok dzika, załadunku, transportu do wskazanego miejsca i unieszkodliwienia tych zwłok zarówno w zakładzie zatwierdzonym zgodnie z art. 24 rozporządzenia nr 1069/2009, jak i w miejscu ich znalezienia.

2. Powiatowy lekarz weterynarii może finansować bezpieczne usunięcie zwłok padłych dzików na obszarach objętych ograniczeniami I–III oraz na obszarze wolnym, jeżeli zwłoki zostały znalezione na gruntach należących do osób fizycznych lub będących w ich posiadaniu. Finansowanie obejmuje koszty dojazdu do miejsca znalezienia zwłok dzika, załadunku, transportu do wskazanego miejsca oraz unieszkodliwienia tych zwłok zarówno w zakładzie zatwierdzonym zgodnie z art. 24 rozporządzenia nr 1069/2009, jak i w miejscu ich znalezienia.

3. W przypadku niezalezienia zwłok padłych dzików w miejscu ich aktywnego poszukiwania podmiotowi świadczącemu usługi w zakresie unieszkodliwiania przysługuje dofinansowanie kosztów dojazdu.

4. Powiatowy lekarz weterynarii prowadzi osobną dokumentację pozwalającą na określenie liczby znalezionych i bezpiecznie usuniętych zwłok padłych dzików w przypadku ich znalezienia w promieniu do 50 km od potwierdzonego wystąpienia ASF u świń lub dzików.

3.8. Informowanie o zagrożeniach wynikających z dokarmiania dzików

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej prowadzi się akcję informującą społeczeństwo o zagrożeniach wynikających z dokarmiania dzików w związku z występowaniem ASF u dzików.

3.9. Finansowanie odłowu dzików, ich uśmiercenia, transportu i unieszkodliwiania zwłok

1. Powiatowy lekarz weterynarii w przypadku wydania nakazu przeprowadzenia odłowu dzików, a następnie ich uśmiercenia oraz transportu zwłok uśmierconych dzików i ich unieszkodliwienia wypłaca wykonawcy tego nakazu kwotę w wysokości:

- 1) 800 zł brutto za dzika – jeżeli odłowiono jednorazowo do 3 dzików;
- 2) 700 zł brutto za dzika – jeżeli odłowiono jednorazowo powyżej 3 dzików.

2. Powiatowy lekarz weterynarii w przypadku wydania nakazu przeprowadzenia odłowu dzików, a następnie ich uśmiercenia oraz transportu zwłok uśmierconych dzików i ich unieszkodliwienia może dokonać zwrotu faktycznie poniesionych kosztów na budowę odłowni żywołownych.

3. Powiatowy lekarz weterynarii w przypadku wydania nakazu przeprowadzenia odłowu dzików, a następnie ich uśmiercenia oraz transportu zwłok uśmierconych dzików i ich unieszkodliwienia może dofinansować poniesienie kosztów obsługi i utrzymania w dobrym stanie technicznym odłowni żywołownych.

3.10. Dofinansowanie zorganizowanych poszukiwań padłych dzików

Powiatowy lekarz weterynarii w przypadku przeprowadzania akcji poszukiwania dzików organizowanych przez tego lekarza lub wojewódzkie centrum zarządzania kryzysowego może dofinansować te działania przez zapewnienie:

- 1) sprzętu i materiałów do bioasekuracji;
- 2) sprzętu i materiałów do pobierania próbek do badań laboratoryjnych w kierunku ASF;
- 3) wynagrodzenia dla osób wykonujących poszukiwania, w tym również pracowników Inspekcji Weterynaryjnej uczestniczących w tych akcjach za czynności wykonane poza ich godzinami pracy;
- 4) posiłków i napojów oraz środków ochrony przeciw owadom osobom uczestniczącym w poszukiwaniach.

3.11. Finansowanie usług pomocnych przy zwalczaniu ASF, w tym wykorzystanie bezzałogowych statków powietrznych lub innych technik do ustalania miejsc bytowania dzików

Powiatowy lekarz weterynarii lub wojewódzki lekarz weterynarii mogą finansować usługi w zakresie:

- 1) poszukiwania żywych lub padłych dzików przy pomocy urządzeń lub sprzętu, w tym bezzałogowych statków powietrznych zaopatrzonych w specjalistyczną aparaturę optyczną lub termowizyjną;
- 2) poszukiwania zwłok dzików przy pomocy specjalnie wyszkolonych zwierząt;
- 3) dokumentowania fotograficznego gospodarstw, w których są utrzymywane świnie, oraz ich otoczenia w ramach dochodzeń epizootycznych;
- 4) użycia fotopułapek służących do liczenia i lokalizacji watah dzików na określonym terenie w celu zapobiegania ASF lub zwalczania ASF.

3.12. Zgłaszanie padłych lub odstrzelonych dzików przy wykorzystaniu systemów informatycznych

1. Każdy znaleziony padły lub odstrzelony dzik, w tym odstrzelony w ramach odstrzału sanitarnego, jest niezwłocznie zgłaszany przez myśliwego, pracownika parku narodowego lub Służby Leśnej do powiatowego lekarza weterynarii przy wykorzystaniu przeznaczonego do tego celu systemu informatycznego udostępnionego przez Inspekcję Weterynaryjną.

2. Zgłoszenie, o którym mowa w pkt 1, powinno zawierać co najmniej następujące informacje:

- 1) datę znalezienia padłego dzika lub jego odstrzału;
- 2) o obszarze geograficznym (współrzędne geograficzne), na którym znaleziono martwego lub odstrzelonego dzika;
- 3) czy dzik został znaleziony padły, czy został odstrzelony;
- 4) o wieku i płci dzika;
- 5) o typie odstrzału (sanitarny, redukcyjny lub inny) oraz o występowaniu u dzika objawów klinicznych przed odstrzałem – w przypadku odstrzału;
- 6) o stanie znalezionej tuszy – w przypadku znalezienia martwego dzika.

3. Powiatowy lekarz weterynarii weryfikuje poprawność przekazywanych zgłoszeń.

4. W przypadku gdy zgłoszenie znalezionego padłego lub odstrzelonego dzika, w tym odstrzelonego w ramach odstrzału sanitarnego, zostanie dokonane powiatowemu lekarzowi weterynarii w inny sposób niż przy wykorzystaniu udostępnionego przez Inspekcję Weterynaryjną systemu informatycznego przeznaczonego do tego celu, kwota przysługująca za znalezienie padłego lub odstrzelonego dzika jest zmniejszana o 20 %.

3.13. Zagospodarowanie tusz dzików odstrzelonych w ramach odstrzału sanitarnego

1. Tusze dzików, tj. wszystkie części ciała, w tym sierść i skóra, odstrzelonych w ramach odstrzału sanitarnego na obszarach objętych ograniczeniami I–III lub na obszarze wolnym:

- 1) w odniesieniu do których uzyskano dodatni wynik badań laboratoryjnych w kierunku ASF,
- 2) przechowywanych w kontenerze chłodniczym razem z tuszą dzika, w odniesieniu do której uzyskano dodatni wyniki badania laboratoryjnego w kierunku ASF,
- 3) przed uzyskaniem wyniku badania laboratoryjnego w kierunku ASF albo niezagospodarowane przez myśliwych mimo uzyskania ujemnego wyniku tego badania

– podlegają przetworzeniu lub unieszkodliwieniu w zakładach zatwierdzonych zgodnie z art. 24 rozporządzenia nr 1069/2009.

2. W przypadku odstrzału sanitarnego prowadzonego na obszarach objętych ograniczeniami I–III przetworzenia lub unieszkodliwienia, o których mowa w pkt 1, dokonuje się po pobraniu próbek do badań laboratoryjnych w kierunku ASF w sposób określony w programie.

4. Środki przewidziane w programie

4.1. Podsumowanie środków przewidzianych w programie

Działania podejmowane w związku z realizacją programu:

- 1) kontrola i nadzór;
- 2) badania;
- 3) inne, np. środki bioasekuracji, kampania informacyjna, szkolenia, poddanie ubojowi lub zabicie świń, odstrzał sanitarny, polowanie na dorosłe samice dzika i odstrzał selektywny dorosłych samic dzika, aktywne poszukiwanie zwłok padłych dzików i bezpieczne usuwanie zwłok dzików ze środowiska.

4.2. Władza centralna odpowiedzialna za nadzór i koordynację realizowanego programu

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu. W przypadku programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej Główny Lekarz Weterynarii informuje Komisję Europejską o postępach w realizacji programu zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2020/2002 z dnia 7 grudnia 2020 r. ustanawiającym zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 w odniesieniu do powiadamiania unijnego i sprawozdawczości unijnej w zakresie chorób umieszczonych w wykazie, formatów i procedur dotyczących przedkładania unijnych programów nadzoru i programów likwidacji choroby i sprawozdawczości w ich zakresie oraz wnioskowania o uznanie statusu obszaru wolnego od choroby, a także komputerowego systemu informacyjnego (Dz. Urz. UE L 412 z 08.12.2020, str. 1, z późn. zm.).

4.3. Opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na których program będzie realizowany

Program wprowadza się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Mapa 1. Podział administracyjny Rzeczypospolitej Polskiej

4.4. Opis środków przewidzianych w programie

4.4.1. Powiadomienie o podejrzeniu wystąpienia ASF

Obowiązek powiadamiania o wystąpieniu podejrzenia afrykańskiego pomoru świń w państwach Unii Europejskiej wynika z art. 18 rozporządzenia 2016/429. Zgodnie z tym artykułem państwa członkowskie zapewniają, aby podmioty oraz osoby fizyczne lub prawne niezwłocznie powiadamiały właściwy organ, jeżeli istnieją jakiegokolwiek powody, żeby podejrzewać wystąpienie u zwierząt umieszczonej w wykazie choroby, o której mowa w art. 9 ust. 1 lit. a rozporządzenia 2016/429, lub jeżeli wystąpienie takiej choroby zostało u zwierząt wykryte.

Zgodnie z art. 42 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt w przypadku podejrzenia wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt posiadacz zwierząt jest obowiązany do niezwłocznego zgłoszenia podejrzenia wystąpienia ASF. Obowiązek ten realizują również osoby mające kontakt ze zwierzętami, w szczególności przy wykonywaniu obowiązków służbowych lub zawodowych, z tym że lekarz weterynarii wezwany do zwierzęcia, w przypadku gdy podejrzewa wystąpienie choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania, informuje posiadacza zwierzęcia o obowiązkach określonych w art. 42 ust. 1

ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt i nadzoruje ich wykonanie do czasu przybycia powiatowego lekarza weterynarii lub osoby przez niego upoważnionej. Zgłoszenia dokonuje się do powiatowego lekarza weterynarii bezpośrednio albo za pośrednictwem najbliższego podmiotu świadczącego usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej albo wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Dodatkowo posiadacz świni informuje urzędowego lekarza weterynarii o każdym przypadku padnięcia świni w gospodarstwie na obszarach objętych ograniczeniami I–III zgodnie z § 16 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 sierpnia 2021 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń.

4.4.2. Zwierzęta i populacja zwierząt objęte programem

Liczbę siedzib stad oraz pogłowie świń z podziałem na województwa przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Liczba siedzib stad oraz pogłowie świń z podziałem na województwa

Województwo	Liczba siedzib stad świń	Liczba świń (w sztukach)
dolnośląskie	749	144 500
kujawsko-pomorskie	7214	852 456
lubelskie	4156	397 029
lubuskie	361	156 339
łódzkie	7061	930 180
małopolskie	3435	95 285
mazowieckie	4916	1 346 018
opolskie	2879	347 295
podkarpackie	3261	103 275
podlaskie	1750	327 084
pomorskie	3095	563 182
śląskie	2273	211 564
świętokrzyskie	2583	135 386
warmińsko-mazurskie	1315	562 663
wielkopolskie	15 595	2 363 491
zachodniopomorskie	663	403 324
Suma	61 306	8 939 071

Źródło: Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa/Inspekcja Weterynaryjna – stan na 01.05.2023 r.

Zgodnie z danymi PZŁ oraz Dyrekcji Generalnej Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe szacunkowa liczebność populacji dzików na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wynosiła na dzień 10 marca 2023 r. około 50,5 tys. sztuk, natomiast liczba dzików pozyskanych w sezonie łowieckim 2022/2023 (padnięcia i odstrzały) wynosiła około 211 tys. sztuk.

Szacunkową liczbę dzików w poszczególnych województwach przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Liczba dzików w poszczególnych województwach

Województwo	Pogłowie dzików (w sztukach)
dolnośląskie	7757
kujawsko-pomorskie	2391
lubelskie	1754
lubuskie	2189
łódzkie	2041
małopolskie	2065
mazowieckie	3118
opolskie	1847
podkarpackie	1754
podlaskie	976
pomorskie	4833
śląskie	1707
świętokrzyskie	1762
warmińsko-mazurskie	2284
wielkopolskie	5625
zachodniopomorskie	8470
Suma	50 573

Źródło: PZŁ – dane z 17.04.2023 r.

Liczbę dzików pozyskanych w sezonie łowieckim 2022/2023 w poszczególnych województwach przedstawia tabela 3.

Tabela 3. Liczba dzików pozyskanych w sezonie łowieckim 2022/2023 w poszczególnych województwach

Województwo	Liczba dzików pozyskanych w sezonie łowieckim 2022/2023 (w sztukach)
dolnośląskie	6991
kujawsko-pomorskie	12 144
lubelskie	8157
lubuskie	12 230
łódzkie	6612
małopolskie	6295
mazowieckie	24 927
opolskie	8191
podkarpackie	24 975
podlaskie	15 829
pomorskie	12 982
śląskie	13 865
świętokrzyskie	11 811
warmińsko-mazurskie	16 994
wielkopolskie	18 867
zachodniopomorskie	10 506
Suma	211 376

Źródło: Ministerstwo Klimatu i Środowiska – dane z 18.05.2023 r. Liczba obejmuje dane dotyczące padnięć dzików, polowań oraz odstrzału sanitarnego wykonanych przez PZŁ oraz Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, a także z odstrzałów redukcyjnych wykonanych w parkach narodowych

4.4.3. Identyfikacja i rejestracja zwierząt oraz gospodarstw

Podstawa prawna identyfikacji i rejestracji zwierząt oraz gospodarstw:

- 1) ustawa z dnia 4 listopada 2022 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz. U. z 2023 r. poz. 1815);
- 2) ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz. U. z 2023 r. poz. 885);
- 3) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2022 r. w sprawie wzorów środków identyfikacji dla bydła, owiec i kóz, świń, jeleniowatych, wielbłądowatych i koniowatych oraz szczegółowej specyfikacji technicznej tych środków (Dz. U. z 2023 r. poz. 22);

- 4) rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2021/520 z dnia 24 marca 2021 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 w odniesieniu do identyfikowalności niektórych utrzymywanych zwierząt lądowych (Dz. Urz. UE L 104 z 25.03.2021, str. 39, z późn. zm.).

Numerem identyfikacyjnym świni jest numer siedziby stada, w której zwierzę się urodziło, albo innej siedziby stada, w której zwierzę przebywało powyżej 30 dni. W dokumentacji dotyczącej świń, np. w świadectwie zdrowia, wpisuje się numer ostatniej siedziby stada, w której świnia przebywała powyżej 30 dni i została w tej siedzibie stada oznakowana.

Posiadacz świń urodzonych w danej siedzibie stada jest obowiązany oznakować zwierzę numerem identyfikacyjnym zgodnym z numerem siedziby stada, w której świnia się urodziła, przez zastosowanie zatwierdzonego środka identyfikacji, oraz zgłosić urodzenie oznakowanej świni kierownikowi biura powiatowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w terminie 37 dni od dnia jej urodzenia. Świnia musi zostać oznakowana przed opuszczeniem siedziby stada, w której się urodziła.

W przypadku gdy świnia została przemieszczona do siedziby stada innej niż siedziba stada, w której się urodziła, i przebywa w tej siedzibie stada dłużej niż 30 dni, posiadacz świni niezwłocznie, jednak nie później niż przed opuszczeniem przez tę świnie tej siedziby stada, dodatkowo oznakowuje tę świnie numerem identyfikacyjnym zgodnym z numerem siedziby stada, w której ta świnia przebywa dłużej niż 30 dni.

Zgodnie z art. 30 ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt w przypadku zagrożenia wystąpieniem lub wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania i określenia obszaru zapowietrzonego, obszaru zagrożonego lub innego obszaru objętego ograniczeniami, ustanowionego zgodnie z przepisami rozporządzenia 2016/429 oraz przepisami Unii Europejskiej wydanymi na podstawie rozporządzenia 2016/429, informacje o zdarzeniach dotyczących świń, z wyłączeniem urodzenia, zgłasza się do komputerowej bazy danych w terminie 2 dni od dnia wystąpienia danego zdarzenia. Zgodnie z art. 8 ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt koszty związane z oznakowaniem świni środkiem identyfikacji ponosi posiadacz.

Dodatkowo świni objęte oceną wartości użytkowej i hodowlanej zwierząt zgodnie z przepisami ustawy z dnia 10 grudnia 2020 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz. U. z 2021 r. poz. 36) są oznakowane w sposób umożliwiający ich identyfikację. Sposób oznakowania i identyfikacji świń, w tym do celów hodowlanych świń, określa związek hodowców lub inny podmiot upoważniony przez ministra właściwego do spraw rolnictwa do prowadzenia oceny wartości użytkowej. Świnie do celów hodowlanych znakuje się trwale i indywidualnie, używając kolczyków, identyfikatorów elektronicznych i znaków identyfikacyjnych lub stosując tatuaż.

4.4.4. Kwalifikacja zwierząt i stad

Kwalifikacja zwierząt i stad została opisana w ust. 3.2.

4.4.5. Zasady przemieszczania zwierząt

Warunki przemieszczania świń z obszarów objętych ograniczeniami I–III określają przepisy rozporządzenia 2023/594.

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej został wprowadzony obowiązek zaopatrywania przemieszczanych świń w świadectwo zdrowia wystawione przez urzędowego lekarza weterynarii na podstawie badania klinicznego świń przeprowadzonego nie wcześniej niż 24 godziny przed przemieszczeniem tych świń.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 5 lit. b i h ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej nadzór nad wprowadzaniem na rynek zwierząt oraz przemieszczaniem zwierząt należy do zadań Inspekcji Weterynaryjnej. Zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej ww. zadania są wykonywane przez powiatowego lekarza weterynarii.

4.4.6. Zastosowane badania i plany pobierania

Stosowane badania i plany pobierania próbek do badań zostały opisane w ust. 3.2.

4.4.7. Zastosowanie szczepionki i plany szczepień

Nie dotyczy.

4.4.8. Informacje i ocena dotycząca środków bezpieczeństwa biologicznego (zarządzanie i infrastruktura)

Wymogi bioasekuracji mające zastosowanie do stad świń na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej są określone w:

- 1) rozporządzeniu 2023/594;
- 2) rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 sierpnia 2021 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń.

Wymogi bezpieczeństwa biologicznego mające zastosowanie do terenów łowieckich są określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 stycznia 2020 r. w sprawie zasad bioasekuracji, jakie powinny być przestrzegane podczas polowania lub odstrzału sanitarnego oraz przy wykonywaniu czynności związanych z zagospodarowaniem zwierzęcia łownego z gatunku dzik.

4.4.9. Środki podejmowane w przypadku uzyskania dodatniego wyniku badania laboratoryjnego w kierunku ASF

Środki zwalczania ASF w przypadku urzędowego potwierdzenia wystąpienia ASF u świń są określone w części II w rozdziale I w sekcji 2, w rozdziale II oraz w rozdziale III rozporządzenia 2020/687, a w przypadku urzędowego potwierdzenia wystąpienia ASF u dzików – w części II w rozdziale IV rozporządzenia 2020/687.

Zgodnie z § 4 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 maja 2015 r. w sprawie zwalczania afrykańskiego pomoru świń w przypadku stwierdzenia ASF w gospodarstwie powiatowy lekarz weterynarii wyznacza je jako ognisko ASF. Działania podejmowane po wyznaczeniu ogniska ASF są określone w § 4 i § 6–10 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 maja 2015 r. w sprawie zwalczania afrykańskiego pomoru świń.

Działania podejmowane w przypadku wystąpienia ASF u dzików są określone w § 18 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 maja 2015 r. w sprawie zwalczania afrykańskiego pomoru świń oraz opisane w ust. 3.2.7.

4.4.10. System odszkodowań dla posiadaczy świń poddanych ubojowi lub zabitych

Odszkodowania wypłaca się zgodnie z art. 49 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

4.4.11. Kontrola wdrażania programu i sprawozdawczość

Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu na podstawie art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

W przypadku programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej Główny Lekarz Weterynarii informuje Komisję Europejską o postępach w realizacji programu zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2020/2002 z dnia 7 grudnia 2020 r. ustanawiającym zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 w odniesieniu do powiadamiania unijnego i sprawozdawczości unijnej w zakresie chorób umieszczonych w wykazie, formatów i procedur dotyczących przedkładania unijnych programów nadzoru i programów likwidacji choroby i sprawozdawczości w ich zakresie oraz wnioskowania o uznanie statusu obszaru wolnego od choroby, a także komputerowego systemu informacyjnego.

Bezpośredni nadzór nad realizacją programu w powiecie wykonuje powiatowy lekarz weterynarii. Działania powiatowego lekarza weterynarii na terenie danego województwa są nadzorowane i koordynowane przez właściwego wojewódzkiego lekarza weterynarii. Główny Lekarz Weterynarii wyznacza kierunki działań i koordynuje realizację programu na poziomie krajowym.

4.4.12. Środki stosowane u dzików

Zgodnie z dokumentem „Strategiczne podejście do zarządzania afrykańskim pomorem świń w UE” dozwolona ilość paszy do nęcenia w nęcisku nie może przekraczać 10 kg/km²/miesiąc.

5. Korzyści wynikające z realizacji programu

Przeprowadzenie działań objętych programem przyczyni się do ochrony terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz terytorium Unii Europejskiej przed niekontrolowanym rozprzestrzenianiem się wirusa ASF. Odpowiednio wczesne wykrycie zakażenia wirusem ASF pozwoli na podjęcie adekwatnych działań zapobiegających jego rozprzestrzenianiu się, a tym samym – ograniczenie strat ekonomicznych z tego tytułu.

Oczekuje się, że zastosowanie środków określonych w programie ograniczy liczbę ognisk ASF u świń i liczbę przypadków wystąpienia ASF u dzików. Zmniejszenie populacji dzików spowolni rozprzestrzenianie się wirusa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a także zmniejszy krążenie wirusa w środowisku, co obniży ryzyko rozprzestrzenienia się choroby w populacji świń.

Ponadto kampanie informacyjne zwiększą świadomość hodowców i producentów świń oraz innych zainteresowanych podmiotów co do znaczenia ASF dla zdrowia świń, a także konieczności szybkiego zgłaszania podejrzenia wystąpienia tej choroby i utrzymania odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa biologicznego gospodarstw, łowisk i punktów przetrzymywania tusz dzików.

6. Dane dotyczące rozwoju epidemiologicznego w odniesieniu do ASF w ciągu ostatnich 5 lat

6.1.1. Rozwój ASF

Liczba ognisk ASF u dzików oraz ognisk ASF u świń została przedstawiona w ust. 2.

6.1.2. Dane dotyczące zwierząt

Nie dotyczy.

6.2. Dane rozwarstwione dotyczące badań w ramach nadzoru i badań laboratoryjnych w ostatnich 3 latach

Badania laboratoryjne polegają na przeprowadzeniu badania próbek:

- 1) narządów wewnętrznych i krwi świń padłych lub z objawami klinicznymi ASF na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – w ramach monitoringu pasywnego (podejmowanie czynności przez powiatowego lekarza weterynarii w przypadku podejrzenia wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt);
- 2) krwi od świń zabijanych w ognisku choroby – w ramach dochodzenia epizootycznego;

- 3) krwi świń na obszarze zapowietrzonym i obszarze zagrożonym przy znoszeniu ograniczeń wprowadzonych na tych obszarach – w ramach monitoringu aktywnego (podejmowanie czynności przez powiatowego lekarza weterynarii w celu monitorowania, ustalenia prevalencji lub wykluczenia występowania choroby zakaźnej zwierząt);
- 4) krwi świń:
 - a) poddawanych ubojowi na użytek własny na obszarach objętych ograniczeniami I–III,
 - b) przemieszczanych wewnątrz obszarów objętych ograniczeniami II i III oraz poza te obszary – na podstawie analizy ryzyka w ramach monitoringu aktywnego,
 - c) przy ponownym zasiedlaniu gospodarstwa po wygaszeniu ogniska choroby;
- 5) narządów wewnętrznych pobranych od świń padłych mających powyżej 60 dni życia lub po ich odsadzeniu zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu 2023/594 – w ramach monitoringu pasywnego;
- 6) narządów wewnętrznych oraz krwi dzików i świniodzików padłych, odstrzelonych oraz zabitych w wypadkach komunikacyjnych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – w ramach monitoringu pasywnego;
- 7) krwi odstrzelonych dzików i świniodzików na obszarach objętych ograniczeniami I–III – w ramach monitoringu aktywnego;
- 8) krwi odstrzelonych dzików i świniodzików na obszarze wolnym – w przypadku gdy przyżyciowo lub pośmiertnie zostanie powzięte podejrzenie wystąpienia ASF.

Rok 2022

Region	Gatunek zwierząt	Rodzaj badania	Opis badania	Liczba wykonanych badań laboratoryjnych	Liczba próbek z dodatnim wynikiem badania laboratoryjnego
Rzeczpospolita Polska	świnie	serologiczne	ELISA	416	10
Rzeczpospolita Polska	świnie	molekularne	PCR	104 302	88
Rzeczpospolita Polska	dziki	serologiczne	ELISA	69 449	709
Rzeczpospolita Polska	dziki	molekularne	PCR	99 725	3710
Razem				273 892	

Rok 2021

Region	Gatunek zwierząt	Rodzaj badania	Opis badania	Liczba wykonanych badań laboratoryjnych	Liczba badań z dodatnim wynikiem badania laboratoryjnego
Rzeczpospolita Polska	świnie	serologiczne	ELISA	819	27
Rzeczpospolita Polska	świnie	molekularne	PCR	69 046	856
Rzeczpospolita Polska	dziki	serologiczne	ELISA	66 512	759
Rzeczpospolita Polska	dziki	molekularne	PCR	97 056	8630
Razem				233 433	

Rok 2020

Region	Gatunek zwierząt	Rodzaj badania	Opis badania	Liczba wykonanych badań laboratoryjnych	Liczba badań z dodatnim wynikiem badania laboratoryjnego
Rzeczpospolita Polska	świnie	serologiczne	ELISA	680	64
Rzeczpospolita Polska	świnie	molekularne	PCR	25 627	699
Rzeczpospolita Polska	dziki	serologiczne	ELISA	95 060	873
Rzeczpospolita Polska	dziki	molekularne	PCR	106 328	14 005
Razem				227 695	

6.3. Dane dotyczące zakażenia

Nie dotyczy.

6.4. Dane dotyczące statusu epizootycznego pod koniec każdego roku

W 2022 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stwierdzono 2113 ognisk ASF u dzików w województwach: dolnośląskim, lubelskim, lubuskim, małopolskim, mazowieckim, opolskim, podkarpackim, podlaskim, pomorskim, śląskim, warmińsko-mazurskim, wielkopolskim oraz zachodniopomorskim. W tym samym okresie wyznaczono 14 ognisk ASF u świń w województwach: dolnośląskim, lubuskim, warmińsko-mazurskim, wielkopolskim oraz zachodniopomorskim.

6.5. Dane dotyczące programów szczepień lub leczenia

Nie dotyczy.

6.6. Dane dotyczące dzikiej zwierzyny

6.6.1. Oszacowanie liczebności populacji zwierząt wolno żyjących

Szacunki dotyczące liczebności populacji zwierząt wolno żyjących zostały przedstawione w ust. 4.4.2.

6.6.2. Nadzór nad chorobami i inne dane w odniesieniu do zwierząt wolno żyjących

Nie dotyczy.

6.6.3. Dane dotyczące szczepień lub leczenia dzikiej zwierzyny

Nie dotyczy.

7. Założenia programu

7.1. Założenia w zakresie badań laboratoryjnych

Rok 2024

Choroba: ASF

Region	Rodzaj badania	Populacja docelowa	Rodzaj próbki	Planowana liczba zwierząt do zbadania* – pobranie próbek do badań laboratoryjnych	Liczba planowanych badań laboratoryjnych*
dolnośląskie	PCR	świnie domowe	krew, narządy	2748	2121
	PCR	dziki	krew, narządy	3482	4491
	ELISA	świnie domowe	krew, narządy	45	45
	ELISA	dziki	krew, narządy	2291	2291
kujawsko-pomorskie	PCR	świnie domowe	krew, narządy	151	102
	PCR	dziki	krew, narządy	325	338
lubelskie	PCR	świnie domowe	krew, narządy	50	16 007
	PCR	dziki	krew, narządy	4089	4274
	ELISA	świnie domowe	krew, narządy	253	250
	ELISA	dziki	krew, narządy	3796	3784

lubuskie	PCR	świnie domowe	krew, narządy	3717	3064
	PCR	dziki	krew, narządy	2230	2695
	ELISA	świnie domowe	krew, narządy	3	4
	ELISA	dziki	krew, narządy	1709	1709
łódzkie	PCR	świnie domowe	krew, narządy	313	294
	PCR	dziki	krew, narządy	345	367
	ELISA	świnie domowe	krew, narządy	45	45
	ELISA	dziki	krew narządy	1	1
małopolskie	PCR	świnie domowe	krew, narządy	276	165
	PCR	dziki	krew, narządy	988	1129
	ELISA	dziki	krew, narządy	763	763
mazowieckie	PCR	świnie domowe	krew, narządy	23 848	25 483
	PCR	dziki	krew, narządy	5008	5828
	ELISA	dziki	krew, narządy	4082	4091
opolskie	PCR	świnie domowe	krew, narządy	609	608
	PCR	dziki	krew, narządy	1634	1747
	ELISA	dziki	krew, narządy	1399	1399
podkarpackie	PCR	świnie domowe	krew, narządy	2292	1683
	PCR	dziki	krew, narządy	2604	2921
	ELISA	dziki	krew, narządy	2360	2360
podlaskie	PCR	świnie domowe	krew, narządy	10 970	11 277
	PCR	dziki	krew, narządy	3828	3921
	ELISA	dziki	krew, narządy	3739	3742

pomorskie	PCR	świnie domowe	krew, narządy	539	276
	PCR	dziki	krew, narządy	1323	1833
	ELISA	świnie domowe	krew, narządy	36	36
	ELISA	dziki	krew, narządy	632	632
śląskie	PCR	dziki	krew, narządy	731	729
świętokrzyskie	PCR	świnie domowe	krew, narządy	2335	1417
	PCR	dziki	krew, narządy	129	215
	ELISA	dziki	krew, narządy	1	1
warmińsko- -mazurskie	PCR	świnie domowe	krew, narządy	12 521	12 217
	PCR	dziki	krew, narządy	459	932
	ELISA	dziki	krew, narządy	3	3
wielkopolskie	PCR	świnie domowe	krew, narządy	30 931	29 271
	PCR	dziki	krew, narządy	3778	4244
	ELISA	świnie domowe	krew, narządy	26	26
	ELISA	dziki	krew, narządy	2702	2702
zachodniopomorskie	PCR	świnie domowe	krew, narządy	323	317
	PCR	dziki	krew, narządy	1186	1675
	ELISA	dziki	krew, narządy	543	543
Polska	IPT/IB	świnie domowe	krew	0	0
Polska	IPT/IB	dziki	krew	697	697
RAZEM PCR				123 762	141 641
RAZEM ELISA				24 429	24 427
RAZEM IPT/IB				697	697

* Założenia dotyczące liczby zwierząt, od których zostaną pobrane próbki do badań laboratoryjnych, są szacunkowe i dotyczą badań kwalifikowalnych do współfinansowania ze środków Unii Europejskiej; sporządzono je na podstawie sprawozdania z realizacji programu w 2022 r.

7.1.1. Założenia w zakresie badań diagnostycznych

Założenia w zakresie badań diagnostycznych zostały opisane w ust. 3.2.

7.1.2. Założenia w zakresie badania stad i zwierząt

Założenia w zakresie badania stad i zwierząt zostały opisane w ust. 3.2.

7.2. Założenia w zakresie kwalifikacji stad i zwierząt

Nie dotyczy.

7.3. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia**7.3.1. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia**

Nie dotyczy.

7.3.2. Założenia w zakresie szczepień lub leczenia dzikiej zwierzyny

Nie dotyczy.

8. Szczegółowa analiza kosztów realizacji programu

8.1. Koszty realizacji programu w 2024 r.

Przeznaczenie kosztów	Wyszczególnienie	Jednostka	Liczba jednostek	Koszt jednostkowy (w zł)	Kwota całkowita (w zł)	Koszt jednostkowy (w euro)	Kwota całkowita (w euro)	Wniosek o dofinansowanie z funduszy unijnych (tak/nie)
1. Badania								
	świnie – z wyjątkiem pobierania próbek do badań przed przemieszczeniem	sztuka	108 861	6,94	755 495,34	1,56	169 823,16	tak
	świnie – różnica między „unit cost” a kosztem krajowym	sztuka	108 861	22,34	2 431 954,74	5,02	546 482,22	nie
	świnie – pobieranie próbek do badań przed przemieszczeniem	sztuka	163 546	5,90	964 921,40	1,33	217 516,18	nie
	dziki padle i chore odstrzelone (monitoring pasywny)	sztuka	8251	89,00	734 339,00	20,00	165 020,00	tak
1.1. Koszt pobierania próbek	dziki zdrowe odstrzelone (monitoring aktywny) na obszarach objętych ograniczeniami II i III, na których występuje ASF u dzików i na których jest on monitorowany w ramach monitoringu pasywnego od ponad 12 miesięcy	sztuka	23 888	44,50	1 063 016,00	10,00	238 880,00	tak
	dziki zdrowe odstrzelone (monitoring aktywny) na pozostałych obszarach Rzeczypospolitej Polskiej	sztuka	73 083	27,65	2 020 744,95	6,21	453 845,43	nie
	dziki odłowione	sztuka	43	58,13	2499,59	13,06	561,58	nie

1.2. Koszt badań laboratoryjnych	PCR: – świnie – z wyjątkiem badań świń przed przemieszczeniem – dziki padle i chore odstrzelone (monitoring pasywny), – dziki zdrowe odstrzelone (monitoring aktywny) na obszarach objętych ograniczeniami II i III, na których występuje ASF u dzików i na których jest on monitorowany pasywnie od ponad 12 miesięcy – odstrzał sanitarny oraz w ramach planów łowieckich	badanie	141 641	66,26	9 385 132,66	14,89	2 109 034,49	tak
		badanie	141 641	11,66	1 651 534,06	2,62	371 099,42	nie
		badanie	39 715	77,90	3 093 798,50	17,51	695 409,65	nie
		badanie	62 386	77,94	4 862 364,84	17,51	1 092 378,86	nie
		badanie	24 437	17,93	438 155,41	4,03	98 481,11	tak
		badanie						
	ELISA: – świnie, – dziki padle i chore odstrzelone (monitoring pasywny), – dziki zdrowe odstrzelone (monitoring aktywny) na obszarach objętych ograniczeniami II i III, na których występuje ASF							

	aktywne poszukiwanie dzików padłych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	sztuka	667	44,50	29 681,50	10,00	6670,00	tak
	aktywne poszukiwanie dzików padłych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – różnica między „unit cost” a kosztem krajowym	sztuka	667	125,40	83 641,80	28,18	18 796,06	nie
	koszty bezpiecznego usuwania zwłok dzików padłych i chorych odstrzelonych w promieniu 50 km od ogniska ASF u świń lub od przypadku wystąpienia ASF u dzików	sztuka	763	178,00	135 814,00	40,00	30 520,00	tak
	koszty bezpiecznego usuwania zwłok dzików padłych i chorych odstrzelonych w promieniu 50 km od ogniska ASF u świń lub od przypadku wystąpienia ASF u dzików – różnica między „unit cost” a kosztem krajowym	sztuka	763	350,46	267 400,98	78,76	60 093,88	nie
	koszty bezpiecznego usuwania zwłok dzików padłych na obszarach objętych ograniczeniami I-III innych niż znalezione w promieniu 50 km od ogniska ASF u świń lub od przypadku wystąpienia ASF u dzików	sztuka	28	218,05	6105,40	49,00	1372,00	nie
	koszty bezpiecznego usuwania zwłok padłych dzików znalezionych na gruntach osób fizycznych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej innych niż znalezione w promieniu 50 km od ogniska ASF u świń lub od przypadku wystąpienia ASF u dzików	sztuka	12	218,05	2616,60	49,00	588,00	nie
4. Inne								

	<p>dofinansowanie podczas zorganizowanych poszukiwań padłych dzików działań w zakresie zapewnienia sprzętu i materiałów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - do bioasekuracji, - do pobierania próbek do badań oraz dla osób uczestniczących w tych poszukiwaniach - koszty posiłków i napojów oraz środków ochrony przeciw owadom 	przeszukanie na 1 osobę	2395	70,48	168 799,60	15,84	37 936,80	nie
	<p>finansowanie wynagrodzenia osób wykonujących poszukiwania, w tym również pracowników Inspekcji Weterynaryjnej, za czynności wykonane poza godzinami pracy</p>	przeszukanie na 1 osobę	120	906,01	108 721,20	203,60	24 432,00	nie
	<p>koszt dojazdu samochodu ciężarowego na miejsce aktywnego poszukiwania padłych dzików w przypadku niezależenia padłych sztuk na obszarach objętych ograniczeniami I-III</p>	kilometr	2438	0,57	1389,66	0,13	316,94	nie
	<p>odstrzał w ramach planów łowieckich dzików innych niż dorosłe samice dzika, w tym dostarczanie tych dzików do badań laboratoryjnych - na obszarach objętych ograniczeniami II i III</p>	sztuca	42 882	301,00	12 907 482,00	67,64	2 900 538,48	nie

	odstrzał w ramach planów łowieckich dzików innych niż dorosłe samice dzika, a także samice przelatki odstrzelone w pasie do 50 km od obszarów objętych ograniczeniami II i III, w tym dostarczanie tych dzików do badań laboratoryjnych – na obszarze objętym ograniczeniami I	sztuka	17 588	301,00	5 293 988,00	67,64	1 189 652,32	nie
	odstrzał w ramach planów łowieckich dzików innych niż dorosłe samice dzika, a także samice przelatki odstrzelone w pasie do 50 km od obszarów objętych ograniczeniami II i III, w tym dostarczanie tych dzików do badań laboratoryjnych – na obszarze wolnym	sztuka	24 640	301,00	7 416 640,00	67,64	1 666 649,60	nie
	odstrzał w ramach polowania i odstrzału sanitarnego samic przelatek dzika oraz w ramach odstrzału sanitarnego dorosłych samic dzika na obszarze objętym ograniczeniami I lub na obszarze wolnym znajdujących się do 50 km od obszarów objętych ograniczeniami II i III	sztuka	10 132	445,00	4 508 740,00	100,00	1 013 200,00	tak
	odstrzał sanitarny samic przelatek i dorosłych samic dzika na obszarach innych niż położone w pasie do 50 km od obszarów objętych ograniczeniami II i III	sztuka	23 839	559,00	13 326 001,00	125,62	2 994 655,18	nie

	odstrzał sanitarny dzików innych niż samice przelatki i dorosłe samice dzika, w tym dostarczanie dzików pochodzących z obszarów objętych ograniczeniami I-III do badań laboratoryjnych – na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	sztuka	42 384	269,50	11 422 488,00	60,56	2 566 775,04	nie
	unieszkodliwianie tusz dzików odstrzelonych w ramach odstrzału sanitarnego, które nie mogą być zagospodarowane przez myśliwych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	sztuka	1 564	369,23	577 475,72	82,97	129 765,08	nie
	unieszkodliwianie tusz dzików z dodatnim wynikiem badań laboratoryjnych w kierunku ASF oraz tusz przechowywanych z tymi tuszami w chłodni	sztuka	2 158	338,41	730 288,78	76,05	164 115,90	nie
	unieszkodliwianie tusz dzików odstrzelonych w ramach polowania, które nie mogą być zagospodarowane przez myśliwych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	sztuka	441	390,53	172 223,73	87,76	38 702,16	nie
	dofinansowanie odłowu dzików, ich uśmiercenia oraz transportu do zakładu zatwierdzonego zgodnie z art. 24 rozporządzenia nr 1069/2009 i unieszkodliwianie zwłok uśmierconych dzików	do 3 sztuk	3	740,74	2222,22	166,46	499,38	nie
	koszt uboju świń po stwierdzeniu przypadku wystąpienia ASF u dzika wraz z kosztami dojazdu oraz kosztami transportu świń w celu poddania ich ubojowi	powyżej 3 sztuk	4	644,00	2576,00	144,72	578,88	nie
		świnia	10	393,90	3939,00	88,52	885,20	nie

odszkodowania za świnię poddane ubojowi lub zabiciu w ramach decyzji o całkowitej depopulacji świń po stwierdzeniu przypadku wystąpienia ASF u dzika	10	419,60	4196,00	94,29	942,90	nie
koszt oznakowania indywidualnego – praca	780	40,67	31 722,60	9,14	7129,20	nie
koszt wyceny przez rzeczoznawców wartości świń przy nakazie depopulacji świń po stwierdzeniu przypadku wystąpienia ASF u dzika	5	38,97	194,85	8,76	43,80	nie
zwrot poniesionych kosztów budowy odłowni żywołownych	1	18 500,00	18 500,00	4157,30	4157,30	nie
zwrot poniesionych kosztów rocznego najmu odłowni żywołownych	1	5650,00	5650,00	1269,66	1269,66	nie
dofinansowanie poniesionych kosztów obsługi i utrzymania w dobrym stanie technicznym odłowni żywołownych	13	1300,00	16 900,00	292,13	3797,69	nie
koszt wydruku ulotek informacyjnych	22 250	0,32	7120,00	0,07	1557,50	tak
koszt przeprowadzonych szkoleń grupowych	16	1191,10	19 057,60	267,66	4282,56	nie
koszt pracy pracowników Inspekcji Weterynaryjnej w soboty lub dni ustawowo wolne od pracy związanej z pobieraniem próbek do badań laboratoryjnych w kierunku ASF	98 820	37,00	3 656 340,00	8,31	821 194,20	nie

	koszt pracy pracowników zakładów higieny weterynaryjnej w soboty lub dni ustawowo wolne od pracy związanej z badaniem laboratoryjnym próbek w kierunku ASF	godzina	12 960	37,00	479 520,00	8,31	107 697,60	nie
	w tym koszty kwalifikowalne							
					17 205 770,66		3 866 513,34	

Analiza obejmuje szacunki kosztów ponoszonych w ramach programu. Wszystkie wartości są podane bez VAT. Koszt programu obliczono według kursu euro 4,45 zł zgodnie z wytycznymi dotyczącymi stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw – aktualizacja: październik 2023 r.

Są to szacunkowe koszty realizacji programu, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2024 z dnia 18 stycznia 2024 r. (Dz. U. poz. 122) w ramach limitu wydatków określonych w części 83 – rezerwy celowe oraz w części 85 – budżety wojewodów.

Finansowanie programu odbywa się ze środków budżetowych określonych w części 83 – w ramach limitów rezerw celowych przeznaczonych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz na realizację zadań ustawowych Inspekcji Weterynaryjnej oraz ze środków budżetowych określonych w części 85 – budżety wojewodów, dział 010 – rolnictwo i łowiectwo, rozdział 01022 – zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt oraz badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt i produktach pochodzenia zwierzęcego.